

потребують підтримки та допомоги. Незважаючи на те, що чинним законодавством України особам похилого віку гарантовано певні права, проте для таких людей це не вирішує проблеми доступу до рівних можливостей. Процес старіння, у більшості випадків, спричиняє ізоляцію від суспільства, а особливо в осіб, що проживають в сільській місцевості [2].

Зазначене свідчить, що невідворотність демографічного старіння вимагає належної реакції громадянського суспільства і держави на зміни умов життєдіяльності осіб похилого віку та надає підстави дійти висновку про необхідність реалізації релевантної геронтологічної політики в Україні.

Список використаних джерел

1. Віденський Міжнародний план дій з проблем старіння від 06 серпня 1982 р. Інформаційно-пошукова система із законодавства України „Право. Версія Проф“.
2. Гришко О.М. Забезпечення прав осіб похилого віку в умовах цифровізації. Юридична Україна. 2024. № 3. С. 8–9.
3. Digital 2024: Україна. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2024-Ukraine>

Дігтярьов М. О.,
аспірант 1-го курсу, спеціальності 081 – Право,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ЮРИДИЧНА ПРОЦЕДУРА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ОБМЕЖЕНЬ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Застосування економічних обмежень у Європейському Союзі є ключовим інструментом реалізації Спільної зовнішньої та безпекової політики. Цей процес регулюється положеннями Договору про Європейський

Союз (ДЄС) та Договору про функціонування Європейського Союзу (ДФЄС) і включає чітко визначені етапи від ініціації до впровадження, моніторингу та перегляду.

Перший етап – ініціювання санкцій. Санкції можуть бути запропоновані різними суб'єктами, зокрема окремими країнами-членами ЄС, які через свої дипломатичні чи урядові органи формують пропозиції про введення санкцій. Також ініціатором може виступати Високий представник ЄС із питань закордонних справ і політики безпеки, який діє за власною ініціативою або на основі пропозицій, отриманих від країн-членів чи зовнішньополітичної служби ЄС. Окрім цього, важливу роль відіграє Європейська Рада, що визначає загальні напрями та пріоритети Спільної зовнішньої та безпекової політики, як зазначено в статті 22 ДЄС. Пропозиція санкцій базується на аналізі міжнародної ситуації, таких як порушення прав людини, агресія проти іншої держави чи терористична діяльність [6, с. 185–187].

Після внесення пропозиції розпочинається етап обговорення в робочих групах та комітетах. Питання санкцій насамперед розглядається у Робочій групі RELEX, яка спеціалізується на правових, адміністративних та технічних аспектах обмежувальних заходів. Ця група займається формулюванням конкретних положень санкцій, наприклад, які сектори економіки будуть охоплені чи які саме фізичні або юридичні особи будуть піддані обмеженням. Потім питання передається до Політико-безпекового комітету, який відповідає за моніторинг міжнародної ситуації, консультує Раду ЄС та координує дії у сфері Спільної зовнішньої та безпекової політики. Зазвичай, на цьому етапі санкції набувають конкретних форм і окреслюються ключові юридичні рамки [6, с. 193–194].

Далі слідує прийняття рішення Радою ЄС. На основі статті 29 ДЄС Рада ЄС ухвалює політичне рішення про введення санкцій, яке вимагає одноголосної підтримки всіх країн-членів. У випадках, коли санкції мають економічний

характер, наприклад, заборона торгівлі, замороження активів або фінансові блокади, їх запровадження оформлюється як регламент, який приймається відповідно до статті 215 ДФЄС [5, с. 6].

В результаті санкції в ЄС оформлюються через два основні види документів. Перший – це рішення Ради ЄС (англ. Council Decision), що не потребує подальшої імплементації в національне законодавство. Наприклад, Рішення Ради ЄС 2022/265, яке встановлює обмежувальні заходи проти Росії [3]. Другий вид документів – це регламенти Ради ЄС (англ. Council Regulation), які є юридично обов’язковими для виконання у всіх країнах-членах. Наприклад, Регламент 2024/1745 запроваджує обмеження на торгівлю товарами та послугами з Росією, а також передбачає замороження активів певних фізичних і юридичних осіб [4].

Після юридичного оформлення санкції набувають чинності через публікацію в Офіційному журналі Європейського Союзу відповідно до статті 297 ДФЄС [2]. Цей крок є обов’язковим для забезпечення прозорості та офіційного повідомлення всім сторонам, яких стосуються обмежувальні заходи.

Рада ЄС також повідомляє фізичним та юридичним особам, включеним до списку санкцій ЄС, про вжиті проти них заходи, як тільки вони були вжиті. Водночас вона повідомляє про наявні засоби правового захисту: вони можуть звернутися до Ради ЄС з проханням переглянути своє рішення, надавши зауваження щодо включення до переліку; або оскаржити заходи в Суді ЄС протягом двох місяців і 10 днів з моменту отримання повідомлення. Якщо Суд скасовує санкцію, рішення набуває чинності лише через два місяці і 10 днів після дати його винесення. Протягом цього часу Рада може, і часто робить це, повторно внести ту саму особу або компанію до переліку, але на підставі зміненого обґрунтування [7, с. 7–8].

Останній етап – моніторинг та перегляд санкцій. Рада ЄС регулярно аналізує ефективність санкцій, їх вплив на цільові об'єкти та відповідність стратегічним цілям ЄС. Згідно зі статтею 31.2 ДЄС, санкції можуть бути продовжені, якщо обставини, що призвели до їх запровадження, залишаються незмінними, або посилені, якщо поточні заходи виявилися недостатньо ефективними. У разі досягнення поставлених цілей санкції можуть бути зняті [1].

Юридичні процедури застосування санкцій ЄС отримали значну критику з кількох аспектів. Однією з основних проблем є відсутність прозорості у процесі прийняття рішень щодо санкцій. Наприклад, коли накладаються санкції на окремих осіб чи організації, їм часто не надається доступ до доказів, на підставі яких були введені санкції, що ускладнює можливість ефективно захищати свої права [6, с. 219–221].

Інша критика стосується обмеженого судового нагляду, особливо коли Рада ЄС має значну дискрецію у визначенні обсягу та застосуванні санкцій. Суд ЄС часто критикують за те, що він надає перевагу рішенням Ради ЄС, що може підірвати захист основних прав, зокрема права на справедливий суд і доступ до правосуддя. Хоча Суд ЄС гарантує певні процедурні запобіжники, він часто обмежений специфічними інституційними умовами, що регулюють Спільну зовнішню та безпекову політику, яка надає політичним органам ЄС широку дискрецію [6, с. 222–223].

Таким чином, процедура застосування санкцій в ЄС є багаторівневим і комплексним процесом, що регламентований установчими договорами ЄС та передбачає прийняття рішення або регламенту Ради ЄС у результаті процедури. Тим не менш, порядок застосування економічних обмежень має і недоліки, які мають бути виправлені.

Список використаних джерел

1. Consolidated version of the Treaty on European Union: Договір про Європейський Союз. URL: http://data.europa.eu/eli/treaty/teu_2012/oj (дата звернення: 17.11.2024).

2. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union: Договір про функціонування Європейського Союзу. URL: http://data.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2012/oj (дата звернення: 17.11.2024).

3. Council Decision (CFSP) 2022/265 of 23 February 2022 amending Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine: Рішення Ради ЄС від 23.02.2022. URL: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/265/oj> (дата звернення: 17.11.2024).

4. Council Regulation (EU) 2024/1745 of 24 June 2024 amending Regulation (EU) No 833/2014 concerning restrictive measures in view of Russia's actions destabilising the situation in Ukraine: Регламент Ради ЄС від 24.06.2024. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1745/oj> (дата звернення: 17.11.2024).

5. Guidelines on implementation and evaluation of restrictive measures (sanctions) in the framework of the EU Common Foreign and Security Policy. Brussels, Belgium: Council of the European Union, 2018. 59 с. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5664-2018-INIT/en/pdf> (дата звернення: 17.11.2024).

6. EU Sanctions / J. Wouters та ін. *The Law of EU External Relations: Cases, Materials, and Commentary on the EU as an International Legal Actor*. 3-тє вид. Oxford, UK, 2021. С. 177–229. URL: <https://doi.org/10.1093/oso/9780198869481.001.0001> (дата звернення: 17.11.2024).

7. The legality of EU sanctions. Westminster, UK : House of Lords, 2017. 35 с. URL: <https://publications.parliament.uk/pa/ld201617/ldselect/lddeucom/102/102.pdf> (дата звернення: 17.11.2024).